

Εναντιωματική και προκλητική συμπεριφορά στο σχολείο

ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Γιώργος Γεωργίου, PhD
Κλινικός Ψυχολόγος

Τι σημαίνει εναντιωματική και προκλητική συμπεριφορά;

Είναι η ίδια σε κάθε ηλικία;

Τι την προκαλεί; Αλλάζει μορφές;

Ποιός είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού;

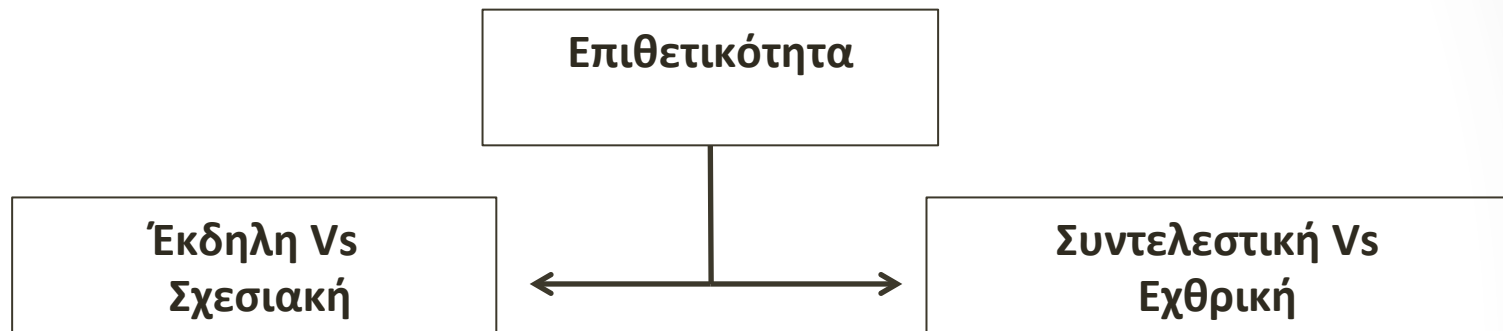
Τι σημαίνει εναντιωματική και προκλητική συμπεριφορά;

- Έλλειψη συνεργατικής διάθεσης.
- Προκλητική/ ενοχλητική/ εκνευριστική συμπεριφορά κυρίως προς άτομα «εξουσίας».
- Εκδικητικότητα.
- Επιθετικότητα.
- Τέτοιες συμπεριφορές τις κατανοούμε ως φάσμα.

Η εναντιωματική και προκλητική συμπεριφορά **δεν πρέπει** να ταυτίζεται αποκλειστικά με την φυσική επιθετική συμπεριφορά αλλά μπορεί να εκδηλώνεται με διάφορες μορφές.

Είδη επιθετικότητας

Σχεσιακή

Έκδηλη

Συντελεστική

Εχθρική

Χαρακτηριστικά Σκληρότητας

- Εκδηλώνουν σοβαρές μορφές επιθετικότητας.
- Συμμετοχή σε σχολικό εκφοβισμό ως θύτες.
- Συχνή αναφορά σε παραβατικές συμπεριφορές και επαφή με αστυνομία.
- Έλλειψη ενσυναίσθησης.
- Δυσκολία στην αναγνώριση και αντίδραση σε φοβικά και λυπηρά ερεθίσματα.
- Ανταποκρίνονται θετικά στην επιβράβευση αλλά όχι στην τιμωρία.

Σκληρότητα

Απάθεια

Αδιαφορία

Είναι η ίδια σε κάθε ηλικία;

Στάδια επιθετικής συμπεριφοράς

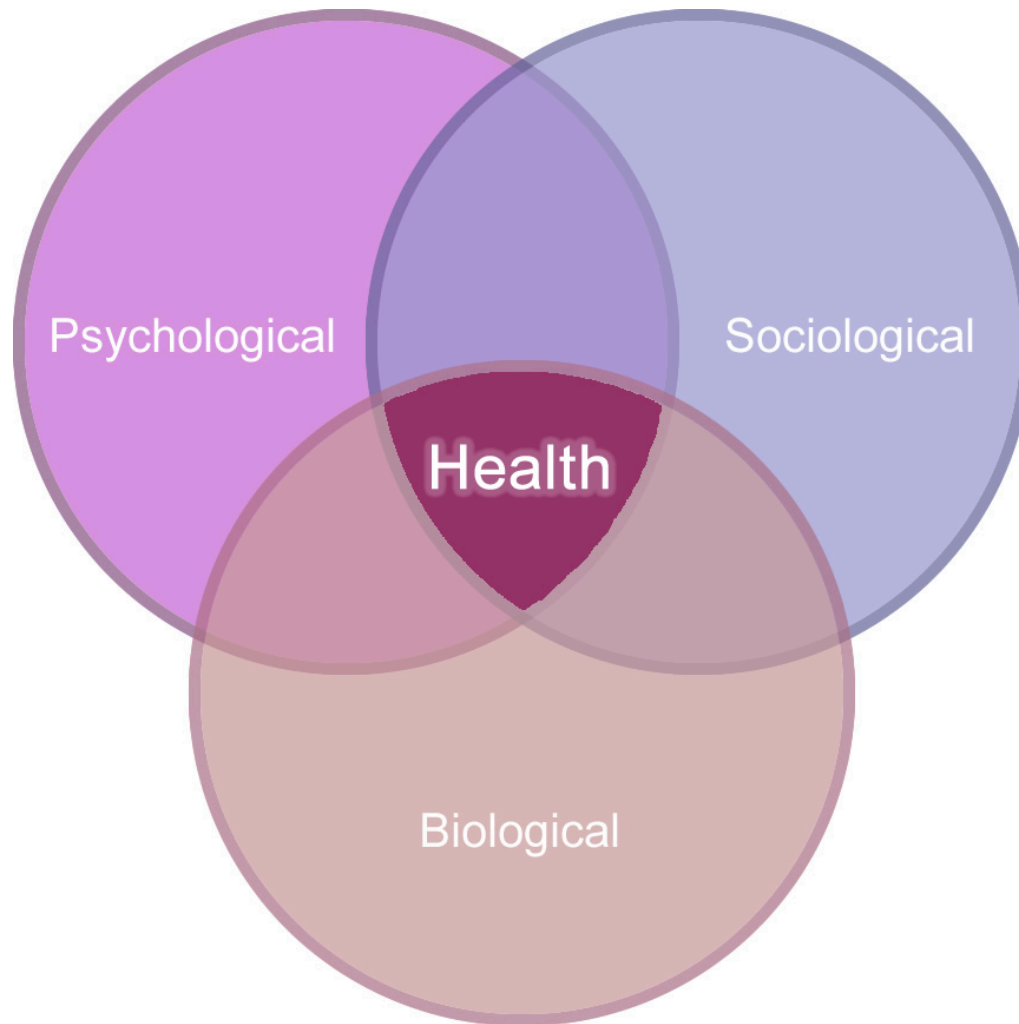
Ξεκινά από μικρή ηλικία – αυξητική τάση – σταδιακή μείωση

Στην πορεία το άτομο ξεκινά να μειώνει την επιθετική συμπεριφορά και σταδιακά να εξαλείφονται οι σωματικές επιθετικές συμπεριφορές.

Τι την προκαλεί; Αλλάζει μορφές;

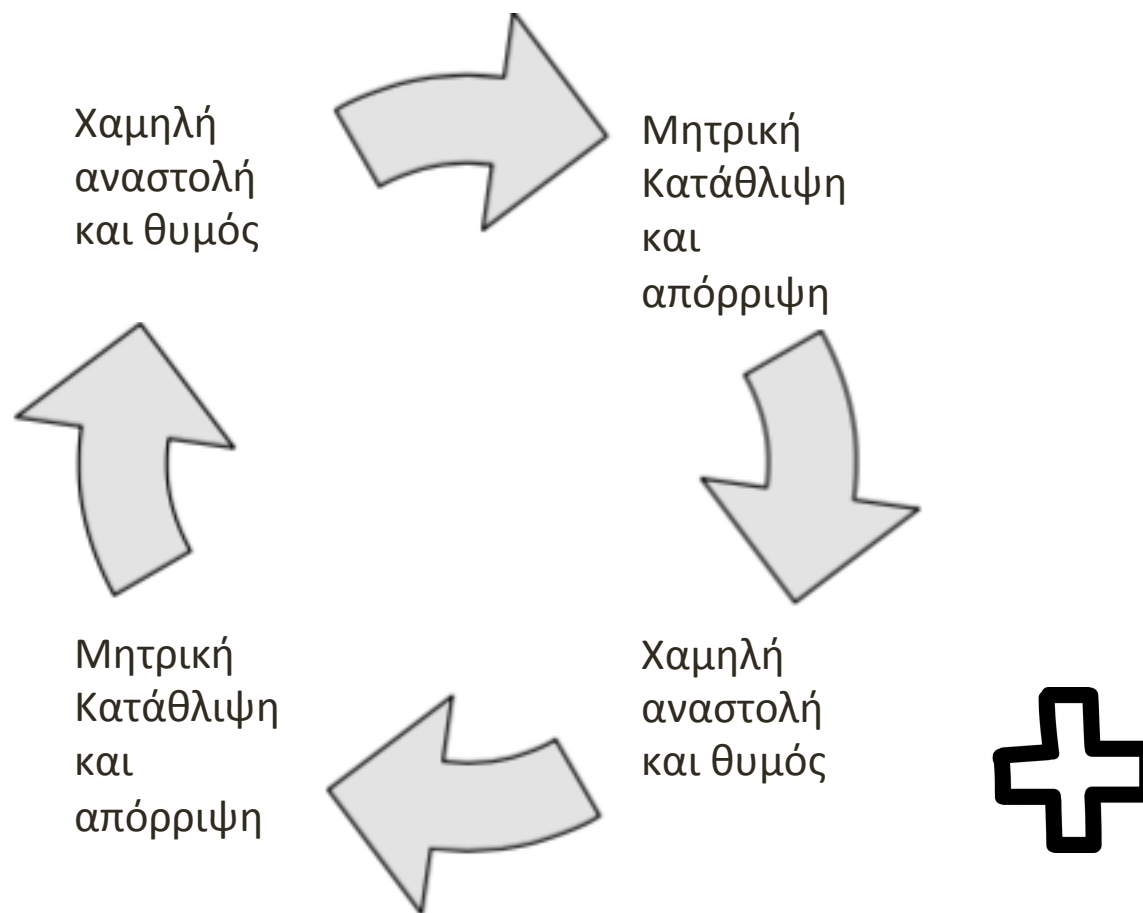

Περιβαλλοντικοί παράγοντες

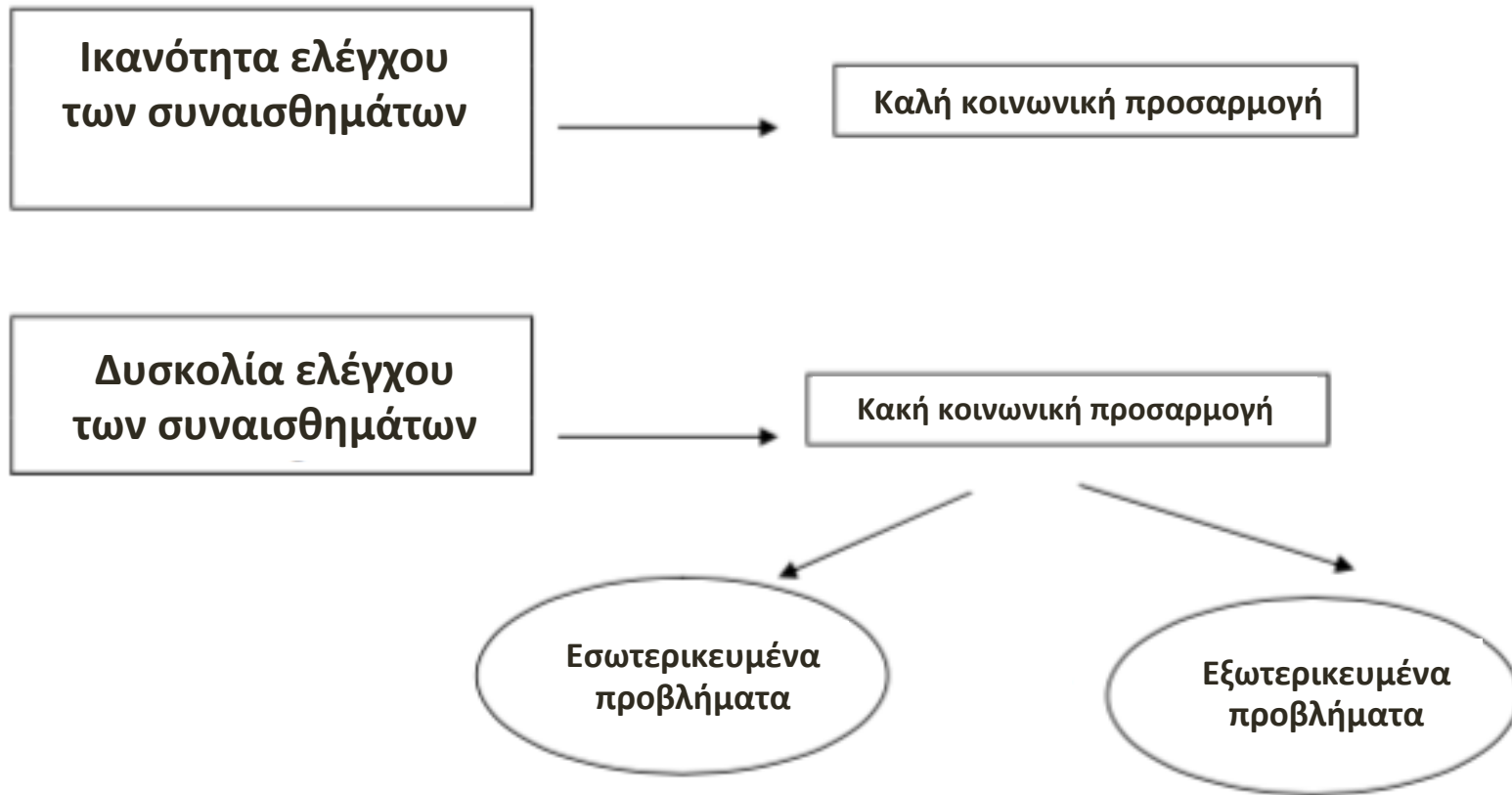
- Χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο.
 - π.χ. Η οικογένεια ζει σε κακόφημες περιοχές
- Σκληρές και μη σταθερές γονεϊκές πρακτικές.
- Σωματική κακοποίηση και έκθεση σε οικογενειακή βία ή βια μεταξύ ενηλίκων.
- Μη αποτελεσματική γονεϊκή επιτήρηση.
- Περιορισμένη οικογενειακή συνοχή, ζεστασιά και επανειλημμένες οικογενειακές αλλαγές και χωρισμοί.
- Απόρριψη από συνομήλικους.
- Προβλήματα ψυχικής υγείας στους γονείς.

Προβλήματα ψυχικής υγείας στους γονείς

Κληρονομικότητα

Ψυχολογικοί παράγοντες

Βιολογικοί παράγοντες

- **Κληρονομικότητα**

Αν ένας γονέας είναι διαγνωσμένος με κάποια διαταραχή συμπεριφοράς τότε αυτό αυξάνει τις πιθανότητες να παρουσιάζει παρόμοια διαταραχή ή χαρακτηριστικά το παιδί του.

- **Προβλήματα αναφορικά με την λειτουργία του εγκεφάλου**

Προβλήματα Διαγωγής

Εναντιωματική προκλητική συμπεριφορά

Ποιός είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού;

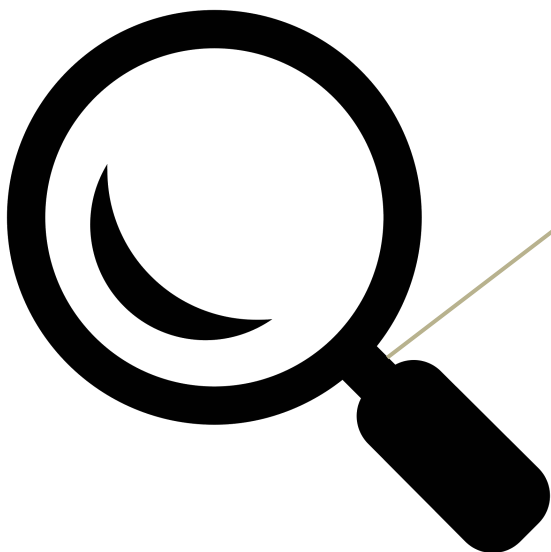

Ανίχνευση / παρατήρηση

Ενημέρωση οικογένειας και ειδικών

Μοντελοποίηση επιθυμητών συμπεριφορών

Τεχνικές

Παρατήρηση

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικός στην ανίχνευση τέτοιων περιστατικών.

- Που συμβαίνει;
- Υπό ποιες προϋποθέσεις;
- Με ποια άτομα;
- Πως συμπεριφέρεται;
- Τι είναι αυτό που ενεργοποιεί αυτή την συμπεριφορά;

Ενημέρωση

Ο εκπαιδευτικός αποτελεί μια από της κυριότερες πηγές για την κατανόηση του προφίλ ενός παιδιού – κύρια πηγή

- Η ανίχνευση συμβάλλει στην καλή ενημέρωση ειδικών υγείας και ψυχολόγων.
- Σχεδιασμός παρέμβασης σε συνεργασία με τους εκάστοτε ειδικούς.
- Συζήτηση και ενημέρωση γονέων.

Μοντελοποίηση

Αποτελεί μια από τις πιο αποτελεσματικές συμπεριφορές, στάσης ζωής, τόσο για γονείς αλλά και εκπαιδευτικούς.

- Πολύ σημαντικό – ιδιαίτερα στις μικρές ηλικίες.
- Ο εκπαιδευτικός πολλές φορές αποτελεί πρότυπο.
- Εφαρμόζει την επιθυμητή συμπεριφορά στην καθημερινότητα του.
- Βοηθά στην υιοθέτηση της συμπεριφοράς από τα παιδιά της τάξης.

«Μια συμπεριφορά, χίλιες λέξεις»

Τεχνικές

- **Επίγνωση των συναισθημάτων του παιδιού.**
 - Σημαντικό για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων – ανάπτυξη ενσυναίσθησης.
 - Αποδοχή των συναισθημάτων.
- **Παρατήρηση του παιδιού συστηματικά.**
 - Σημαντική η αναγνώριση της έναρξης των αρνητικών συναισθημάτων.
 - Πιο αποτελεσματική η αντιμετώπιση στην αρχή.

Τεχνικές

- **Ενεργητική ακρόαση – με ενσυναίσθηση.**
 - Συντονισμός με τα συναισθήματα του παιδιού.
 - Προσοχή στην γλώσσα του σώματος, εκφράσεις προσώπου και χειρονομίες.
 - Συμπεριφορά που δηλώνει διάθεση για να αφιερωθεί χρόνος στο παιδί.
- **Βοηθάμε το παιδί να αναγνωρίσει και να εκφράσει λεκτικά τα συναισθήματα του.**

Τεχνικές

- Η τεχνική της αναπλαισίωσης
- Γραφήματα τροποποίησης της συμπεριφοράς
- Οικοσυστημική προσέγγιση
- Σύναψη συμβολαίου με μεμονωμένους μαθητές
- Συνέπειες

<https://www.surveymonkey.com/r/XY6Q3QK>

Οι επτά φροντίδες ενός δάσκαλου: Υποστήριξη, Ενθάρρυνση, Προσεκτική ακρόαση, Αποδοχή, Εμπιστοσύνη. Σεβασμός, Επίλυση διαφορών.

Glasser William